

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті висвітлено філософські, педагогічні, психологічні погляди на процес формування в майбутніх фахівців зі спеціальної освіти готовності до роботи з дітьми з особливими потребами в умовах інклюзивної групи. Зазначено, що для успішної діяльності в умовах інклюзивних груп майбутній вихователь повинен оволодіти певною сукупністю спеціальних знань та вмінь. Необхідно виховувати в собі позитивні особистісні якості фасилітатора, насамперед толерантність і емпатійність. Методологічним підґрунтям концепції підготовки фахівців зі спеціальної освіти до діяльності в умовах інклюзивної групи дошкільного навчального закладу виступає принцип студентоцентризму та гуманізму; компетентнісний, аксіологічний, особистісно-орієнтований, культурологічний, діяльнісний підходи. А сформованість компетенцій, означена в освітньо-кваліфікаційній характеристиці виступає показником сформованості вищезазначеної готовності. Педагогічними умовами забезпечення підготовки майбутніх фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзії є: 1) актуалізація аксіологічного аспекту в підготовці майбутніх вихователів педагогів до роботи з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку; 2) спрямування позааудиторної роботи студентів на формування в них готовності до створення педагогічно комфортного виховного середовища в інклюзивній групі дошкільного навчального закладу (інклюзивне освітнє середовище розглядається як осередок толерантності та поваги до дітей з особливими освітніми потребами в межах закладів дошкільної освіти); 3) розвиток професійно-особистісних умінь, зокрема толерантності і творчого підходу до вирішення педагогічних проблем, пов'язаних особливостями психофізичного розвитку дітей дошкільного віку.

Критеріями готовності майбутніх вихователів до розвитку дітей з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти в контексті нашого дослідження вважаємо: мотиваційно-ціннісний, когнітивний; креативно-діяльнісний, комунікативний, рефлексивний. Кожен із них вимірюється за двома показниками.

Ключові слова: готовність до професійної діяльності, діти з особливими освітніми потребами, дошкільний навчальний заклад, інклюзія, педагог, розвиток, спеціальна освіта, фахівець, формування.

Професія педагога, особливо в галузі спеціальної освіти, вимагає всебічних знань, безмежної душевної щедрості, любові до дітей, бо його професійна діяльність – особлива, специфічна, що пояснюється віком й особливостями фізичного та психічного розвитку вихованців, оскільки це – свого роду втручання у внутрішній світ дитини, а особливо, якщо мова йде про дітей, які мають особливі освітні потреби. Умови сучасного суспільства детермінують повагу до людського розмаїття, встановлення принципів солідарності та безпеки, що забезпечує захист та повне інтегрування в соціум усіх верств населення, перш за все – осіб з обмеженими психічними чи фізичними можливостями. Це зумовлено визначенням головної мети соціального розвитку – створення «суспільства для всіх».

Актуальність порушеної у статті проблеми підкреслюється не лише суспільним запитом на висококваліфікованих компетентних вихователів і логопедів, але й необхідністю вироблення концепції формування їхньої готовності до роботи з дітьми інклюзивної групи дошкільного навчального закладу. Теоретична значущість і недостатня розробленість цієї проблеми визначили тему статті, а її метою стало висвітлення філософських, педагогічних, психологічних поглядів на процес формування у майбутніх фахівців зі спеціальної освіти готовності до роботи з дітьми з особливими потребами в умовах інклюзивної групи.

У сучасному світі дедалі більше розвивається інклюзивна модель освіти – модель, пов'язана з дотриманням прав людини, а в межах нашого дослідження – дитини. Інклюзивна освіта базується на соціальній моделі розуміння інвалідності, яка на противагу медичній моделі, розглядає ваду здоров'я як соціальну проблему, а не як характеристику особистості, оскільки ця проблема зумовлена непристосованістю оточення, включаючи ставлення до людей з особливими потребами.

Питанням інклюзивної освіти присвячено наукові розвідки багатьох вітчизняних учених (В. Бондар, О. Мартинчук, В. Синьов, О. Хохліна та інші) і зарубіжних дослідників (Д. Барбер, Т. Лорман, Т. Міттлер та інші).

Проблему психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку вивчали Е. Джордан, Т. Лещинська, М. Малофєєв та інші. Вчені підкреслюють значущість вчасного надання корекційно-реабілітаційної допомоги й соціальної підтримки таким дітям, а також ефективного психолого-педагогічного супроводу цього процесу.

Ідеї дослідження ґрунтуються на положеннях нормативно-правових документів: Конституції України; Законах України: «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про дошкільну освіту; Конвенції ООН «Про права дитини», «Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю», Наказі Міністерства освіти і науки України від «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання», Постанові Кабінету Міністрів України «Порядок організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти», Листі МОН України «Щодо порядку зарахування дітей до інклюзивних та спеціальних груп закладів дошкільної освіти» тощо.

У філософії концепція (лат. *conception* – розуміння, система) тлумачиться як теоретико-методологічний феномен, що поєднує систему поглядів на певне явище і процеси та їхнє розуміння [4]; як система доказів певного положення, система поглядів на те чи інше явище [1].

Концепція в педагогіці трактується як система поглядів на те чи інше педагогічне явище, процес, спосіб розуміння, тлумачення якихось педагогічних явищ, подій; як провідна ідея педагогічної теорії [2, с. 177]. Загалом це – сукупність принципів, які визначають напрям розвитку і способи вирішення поставлених завдань у межах тієї чи іншої діяльності, а в межах нашого дослідження – професійної діяльності фахівця в галузі спеціальної педагогіки.

Структурними компонентами концепції є: основна ідея, загальні положення, принципи, методологічні засади і цілісне уявлення про предмет концепції, напрями розвитку і способи вирішення поставлених завдань у межах того чи іншого виду діяльності [7].

Методологічним підґрунтям концепції підготовки фахівців зі спеціальної освіти до діяльності в умовах інклюзивної групи дошкільного навчального закладу виступає принцип студентоцентризму та гуманізму, а також компетентнісний, аксіологічний, особистісно-орієнтований, культурологічний, діяльнісний підходи. А сформованість компетенцій, означена в освітньо-кваліфікаційній характеристиці, виступає показником сформованості вищезазначеної готовності.

Компетентнісна модель майбутнього фахівця в галузі спеціальної освіти – це «описова характеристика випускника закладу вищої освіти у вигляді показників, що відображають ідеальний комплекс компетенцій і особистісних якостей», які визначають його готовність до фахової діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища, оскільки дозволяє окреслити галузь, коло функцій і професійних завдань, виконання яких знаходиться у сфері його професійно-педагогічної компетентності» [9, с. 119].

Як зауважує О. Мартинчук, основами концептуальних підходів до підготовки студентів спеціальності «Спеціальна освіта» є: 1) розвиток соціальної моделі ставлення суспільства до осіб з інвалідністю; 2) розвиток соціально-інклюзивної моделі в освіті; 3) інституціональний період розвитку інклюзивної педагогіки як науки про освіту дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі [5, с. 49].

Інклюзивна освіта – це: 1) соціокультурний феномен та процес, що трансформує культуру, політику і практику у всіх навчальних середовищах для врахування відмінних потреб учнів, зобов'язує усувати бар'єри, які перешкоджають такій можливості; 2) система різноманітних закладів освіти, які надають освітні послуги для дітей з особливими освітніми потребами; 3) соціальний інститут, що впливає на стан свідомості суспільства; 4) є цінністю: державною, суспільною, особистісною [5, с. 50]; це – діяльність, яка відбувається в різних ситуаціях взаємодії педагога й вихованців у процесі психолого-педагогічного та соціального супроводу їхньої навчальної, ігрової, трудової, дозвільної й інших видів активності і спілкування з метою розвитку особистості чи окремих індивідуальних якостей кожного члена групи, у складі яких є діти з особливими освітніми потребами [3].

Система професійної підготовки майбутніх фахівців зі спеціальної освіти до діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища почала формуватися лише в кінці ХХ ст. Для успішної діяльності в умовах інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти майбутній вихователь повинен оволодіти певною сукупністю спеціальних знань та вмінь, виховувати в собі позитивні особистісні якості фасилітатора, насамперед, толерантність і емпатійність. Єдність та взаємодія їх є передумовою ефективної реалізації професійних функцій вихователя дошкільного закладу, серед яких виокремлюють:

1) гностично-дослідницьку, що має на меті вивчення індивідуально особистісних особливостей дітей; збір і аналіз фактів їхньої поведінки, встановлення причин і наслідків учинків вихованців; проектування розвитку особистості кожної дитини і дитячого колективу загалом тощо;

2) виховну, що реалізується в розробленні та здійсненні змісту виховання і навчання, відборі нових форм і методів щодо виховання дітей з особливими потребами;

3) організаційну, спрямовану на організацію педагогічного процесу в дошкільному навчальному закладі; використання нових форм, що забезпечують ефективний розвиток усіх дітей, зокрема тих, які мають особливі потреби;

4) діагностичну, що полягає у визначенні рівня розвитку дітей, зокрема з особливими потребами, ефективності власної педагогічної роботи та її відповідності потребам дітей з обмеженими можливостями згідно з ситуацією; використанні методик корекції, спрямованих на розвиток усіх дітей інклюзивної групи;

5) координуючу, що забезпечує єдність роботи дошкільного навчального закладу і сім'ї щодо визначення завдань освітньо-виховної роботи з дітьми і батьками на основі диференційованого підходу.

Спеціальний педагог – це «педагог, який має фахову освіту за спеціальністю «Спеціальна освіта», педагог підтримки освітнього процесу в інклюзивному закладі освіти, педагог, здатний здійснювати педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами з незначними функціональними порушеннями в інклюзивному освітньому середовищі» [5, с. 50].

У цьому контексті важливо окреслити ключові ознаки освітнього середовища професійної підготовки: педагогічно організована система умов, які забезпечують активну взаємодію суб'єктів освітнього простору вищого закладу освіти з метою особистісного розвитку майбутнього фахівця та формування його готовності до професійної діяльності; можливості освітнього середовища фахової підготовки забезпечуються розви-

твом освітнього простору вищого закладу освіти і активною, творчою діяльністю та розвитком суб'єктів взаємодії – викладачів і студентів [12].

Готовність фахівця в галузі спеціальної освіти до діяльності в умовах інклюзії – це комплексна характеристика, яка охоплює усвідомленість професійного призначення та соціальної ролі, особистісна спрямованість на успіх у професійній діяльності з дітьми з особливими освітніми потребами, спеціальні технології і методики педагогічної дії в інклюзивному освітньому середовищі.

Професійна компетентність спеціального педагога у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами – це «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність фахівця успішно проводити професійну діяльність в умовах інклюзивного освітнього середовища; інтегроване поняття, що включає: світоглядні позиції педагога як базисну основу розвитку всіх компонентів професіоналізму, глибоку обізнаність і практичні уміння в галузі інклюзивного навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами, розвинені професійно-значущі якості» [5, с. 50].

Професійна освіта – це не тільки підготовка студентів до професійного життя, але саме життя. Навчання майбутніх фахівців зі спеціальної освіти в сучасних умовах повинно мати творчий характер і бути спрямованим на успішну професійну самореалізацію кожного учасника педагогічного процесу, а оволодіння стандартом освіти – це лише умова життєвого і професійного самовизначення студентів. Формування готовності до роботи з дітьми з особливими потребами в умовах інклюзивної групи – особливий тип змін, який пов'язаний зі структурним і функціональним оновленням діяльності того, хто навчається, перетворення її в дещо нове, більш досконале, виражене в нових результатах праці. Педагогізація та гуманізація професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі спеціальної освіти, створення розгалуженої системи активного самовираження є основою процесу формування їхньої готовності до професійної діяльності.

Вченими виокремлюється чотири аспекти вивчення особистості: індивідуально-психологічний, соціально-психологічний, діяльнісний та генетичний [6, с. 102].

Серед характерних рис особистості фахівця-педагога виокремлюють: ініціативність – (франц. Initiative, від лат. Initium – початок) – морально-психологічна риса особистості яка характеризується здатністю і схильністю до активних і самостійних дій [2, с. 145]. толерантність, яка передбачає прагнення досягти взаєморозуміння і злагоди різних установок, орієнтацій і мотивів, не вдаючись до насилля і примусовості, до подавлення людської гідності, а використовуючи гуманні, соціально-позитивні способи й засоби взаємодії між людьми: діалог, перемовини (переговори), порозуміння, партнерство, взаємодопомога, співробітництво... Толерантність слугує важливим компонентом (складовою) творчої соціальної взаємодії [10].

Засоби розвитку готовності майбутніх фахівців зі спеціальної освіти до роботи з дітьми інклюзивної групи дошкільного навчального закладу впливають із необхідних для цього умов: наявність інтенсивної пошукової інформації; достатній рівень освіти та інтелекту; розвиток пізнавальної активності; зниження регламентованості поведінки студентів у навчальному процесі; розвиток самостійності; поступове усунення зразків регламентованої діяльності; наявність зразків творчої поведінки; соціальна підтримка. Виходячи з вищезазначених умов, Л. Столяренко, наприклад, пропонує використовувати такі засоби розвитку професійних здібностей студента: формування інтересу до матеріалу, що вивчається, мотивація навчальної діяльності; діяльність за заданим зразком при системному підході до навчального матеріалу, розв'язування завдань, вирішення завдань конвергентного типу; поширення використання активних методів навчання, перехід до дидактичних технологій продуктивного типу; введення навчальних предметів, їх модулів за обранням, право обирати навчальні завдання та формувати їх для себе, перехід від організації до управління навчальним процесом; завдання на перенесення знань у нову ситуацію, на розробку нових алгоритмів діяльності, перехід до задач та завдань конвергентного типу; демонстрація творчої поведінки педагогами та студентами, педагогічна та технічна творчість; організація семінарів, дискусій, конференцій.

Педагогічними умовами забезпечення підготовки майбутніх фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзії вважаємо такі: 1) актуалізація аксіологічного аспекту в підготовці майбутніх вихователів педагогів до роботи з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку; 2) спрямування позааудиторної роботи студентів на формування в них готовності до створення педагогічно комфортного виховного середовища в інклюзивній групі дошкільного навчального закладу (інклюзивне освітнє середовище розглядається як осередок толерантності та поваги до дітей з особливими освітніми потребами в межах закладів дошкільної освіти; успішність реалізації інклюзії залежить від рівня підготовки вихователів, здатних до роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби); 3) розвиток професійно-особистісних умінь, зокрема толерантності і творчого підходу до вирішення педагогічних проблем, пов'язаних особливостями психофізичного розвитку дітей дошкільного віку.

Критеріями готовності майбутніх вихователів до розвитку дітей з особливими освітніми потребами в закладі дошкільної освіти в контексті нашого дослідження вважаємо: мотиваційно-ціннісний, когнітивний; креативно-діяльнісний, комунікативний, рефлексивний.

Кожен із критеріїв у межах нашого дослідження вимірюється за двома показниками: показники *мотиваційно-ціннісного* критерію: 1) сформованість внутрішніх мотивів студентів до роботи з дітьми з особливими потребами; 2) розуміння професійно-ціннісних орієнтацій педагога, визнання цінності особистості

дитини незалежно від її порушення – діагностували шляхом анкетування; показники *когнітивного* критерію: 1) знання специфіки розвитку дітей з різними обмеженнями та потребами особливими освітніми; 2) знання методів, форм і прийомів роботи з дітьми з особливими потребами – діагностували методом тестування; показники *креативно-діяльнісного* критерію: 1) здатність до роботи в інклюзивній групі; 2) індивідуально-творчий підхід до кожної дитини з особливими потребами – оцінювали за виконаними творчими завданнями та презентаціями; показники *комунікативного* критерію: 1) вміння знаходити спільну мову з дитиною, яка має особливі потреби; 2) здатність вільно спілкуватися з батьками дітей з особливими потребами – визначали за вмінням спілкуватися в процесі інтерактивних лекцій, виступами на семінарах, у дискусіях; показники *рефлексивного* критерію: 1) здатність адекватно оцінювати власні дії по відношенню до дитини з особливими потребами; 2) вміння коригувати виховний процес в інклюзивній групі відповідно до певної ситуації – анкетування.

Висновки. Отже, процес формування в майбутніх фахівців зі спеціальної освіти готовності до роботи з дітьми з особливими потребами в умовах інклюзивної групи дошкільного навчального закладу сьогодні вимагає створення умов для успішного оволодіння студентами знаннями з дошкільної педагогіки, дитячої психології, індивідуальних психологічних характеристик, вікової фізіології, педіатрії та гігієни, правил охорони життя і зміцнення здоров'я дітей. Майбутні фахівці зі спеціальної освіти повинні володіти певними особистісними якостями: здатність до рефлексії і контролю результатів педагогічної діяльності, співробітництва з дитиною з особливими освітніми потребами та її батьками на засадах гуманізму; здатність виявляти і враховувати інтереси дітей, їхнє право на повагу, емоційно й морально підтримувати їх; прагнення до емоційної близькості та взаєморозуміння у спілкуванні з ними, вміння спрямовувати його на забезпечення психологічного комфорту і своєчасного розвитку особистості; постійна налаштованість на розширення знань, самонавчання та самовиховання для вдосконалення своєї педагогічної майстерності.

Використана література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 374 с.
3. Демченко І. І. Сутність поняття «інклюзивна педагогіка». URL : http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/902/1/INKLUC_PEDAGOGIKA_tesy.pdf (дата звернення: 17.12.2020).
4. Ефремова Т. Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный. Москва : Дрофа, 2000. 465 с.
5. Мартинчук О. В. Концепція підготовки майбутніх фахівців у галузі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій університету «Україна». 2018. № (1)15. С. 49–53.
6. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук [та ін.] : за ред. Ю. Л. Трофімова. Київ : Либідь, 2003. 560 с.
7. Симаева И. Н., Алимпиева А. В. Охрана здоровья и образование: институциональный подход : монография. В 2-х частях. Ч. 2. Калининград : Изд-во БФУ им. И. Канта, 2011. 162 с.
8. Столярченко Л. Д., Самыгин С. И. Психология и педагогика в вопросах и ответах. Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. 576 с.
9. Хитрюк В. В. Формирование инклюзивной готовности будущих педагогов в условиях высшего образования : дис. ... д. пед. н. : 13.00.08. Калининград, 2015. 390 с.
10. Шалин В. В. Толерантность (Культурная норма и политическая необходимость). Краснодар, 2000. 356 с.
11. Ярошинська О. О. Освітній простір вищого навчального закладу як континуум для проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх фахівців. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2014. Вип. 35(88). С. 558–567.

References:

1. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] / uкл. i holov. red. V. T. Busel. Kyiv : Irpin : VTF «Perun». 2009. 1736 s. [in Ukrainian]
2. Honcharenko S. U. (1997). Ukrainskyi pedahohichniy slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv : Lybid, 1997. 374 s. [in Ukrainian]
3. Demchenko I. I. Sutnist poniattia «inkliuzivna pedahohika» [The essence of the concept of "inclusive pedagogy"]. URL: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/902/1/INKLUC_PEDAGOGIKA_tesy.pdf (data zvernennia: 17.12.2020).
4. Efremova T. F. (2000). Novyyi slovar russkogo yazika. Tolkovo-slovoobrazovatelnyy [New dictionary of the Russian language. Explanatory and derivational]. Moskva : Drofa. 465 s. [in Russian]
5. Martynchuk O. V. (2018). Kontseptsiia pidhotovky maibutnix fakhivtsiv u haluzi spetsialnoi osvity do profesiinoi diialnosti v inkliuzivnomu osvitnomu seredovyshchi [The concept of training future professionals in the field of special education for professional activities in an inclusive educational environment]. Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii universytetu «Ukraina». – Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University "Ukraine". № (1) 15. S. 49–53.
6. Psykholohiia: pidruchnyk [Psychology: a textbook] / Yu. L. Trofimov, V. V. Rybalka, P. A. Honcharuk [ta in.] : za red. Yu. L. Trofimova. Kyiv : Lybid 2003. 560 s. [in Ukrainian]
7. Simaeva I. N., Alimpieva A. V. (2011). Ohrana zdorovya i obrazovanie: institutsionalnyi pohod : monografiya [Healthcare and Education: An Institutional Approach: A Monograph]. V 2-h chastyah. Ch. 2. Kaliningrad : Izd-vo BFU im. I. Kanta. 162 s. [in Russian]
8. Stolyarenko L. D., Samygin S. I. (1999) Psychology and pedagogy in questions and answers [Psychology and pedagogy in questions and answers]. Rostov-on-Don: Phoenix. 576 s. [in Russian]

9. Khitryuk V. V. (2015). Formation of inclusive readiness of future teachers in conditions of higher education [Formation of inclusive readiness of future teachers in the context of higher education] : dis. ... d. ped. n. : 13.00.08. Kalinigrad. 390 s. [in Russian]
10. Shalin V. V. (2000). Tolerance (Cultural Norm and Political Necessity) [Tolerance (Cultural Norm and Political Necessity)]. Krasnodar. 356 s. [in Russian]
11. Yaroshynska O. O. (2014). Osvitnii prostir vyshchoho navchalnoho zakladu yak kontynuuum dlia proektuvannia osvitnoho seredovyshcha profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv [Educational space of a higher educational institution as a continuum for designing the educational environment of professional training of future specialists]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools. Vyp. 35 (88). S. 558–567 [in Ukrainian]

Romanova T. A. Conceptual bases of formation of readiness of future specialists in special education for activity in inclusive group of preschool educational institution

The article highlights the philosophical, pedagogical, psychological views on the process of formation of future specialists in special education readiness to work with children with special needs in an inclusive group. It is noted that for successful activities in inclusive groups, the future educator must master a certain set of special knowledge and skills. It is necessary to cultivate positive personal qualities of the facilitator; first of all, tolerance and empathy. The methodological basis of the concept of training specialists in special education to work in an inclusive group of preschool education is the principle of student-centrism and humanism; competence, axiological, personality-oriented, culturological, activity approaches. And the formation of competencies, defined in the educational and qualification characteristics is an indicator of the formation of the above readiness. Pedagogical conditions for training future specialists in special education for professional activities in the conditions of inclusion are: 1) actualization of the axiological aspect in the preparation of future educators of teachers to work with children with mental and physical disabilities; creation of a pedagogically comfortable educational environment in an inclusive group of a preschool educational institution (inclusive educational environment is considered as a center of tolerance and respect for children with special educational needs within preschool educational institutions); 3) development of professional and personal skills, in particular tolerance and creative approach to solving pedagogical problems related to the peculiarities of psychophysical development of preschool children. The criteria for the readiness of future educators for the development of children with special educational needs in preschool education in the context of our study are: motivational-value, cognitive; creative-activity, communicative, reflexive. Each of them is measured by two indicators.

Key words: *readiness for professional activity, children with special educational needs, preschool educational institution, inclusion, teacher, development, special education, specialist, formation.*